

Kymmenen ohjetta dialogiseen keskusteluun osallistujille

1. Pyri näkemään toiset keskustelijat keskustelutovereinasi ja matkakumppaneinasi, vaikka tiedät olevasi monien kanssa eri mieltä joistain asioista. Asennoitu dialogiseen prosessiin kuin matkaan, jota yhdessä teette.
2. Oleta lähtökohtaisesti, että kaikki keskustelijat ovat vilpittömiä ja heillä on pohjimmiltaan hyvä tarkoitus, silloinkin kun ajattelet heidän olevan väärässä. Kuuntele tarkasti erityisesti ihmisten taustoja ja perusteluita omille kannoilleen.
3. Tee täsmentäviä kysymyksiä, vaikka mielesi tekisi lopettaa kuunteleminen. Anna toiselle tarpeeksi aikaa ja tilaa ajatella ja vastata. Vaikka et pitäisi toisen vastauksista, kysy lisää hänen perusteluistaan ja kokemuksistaan.
4. Jos keskustelu tai jonkun keskustelijan sanavalinnat nostattavat sinussa isoja vaikeita tunteita, koeta rauhoittaa itseäsi. Hengittele. Tunteet ovat normaali reaktio ja sallittuja, mutta ne voivat myös nousta omasta taakastasi ja perustua tässä tilanteessa väärinymmärrykseen. Tarkista, oletko ymmärtänyt toisen sanat oikein vai onko välillänne väärinymmärrystä ja olettamuksia. Ole kärsivällinen, kiirettä ei ole. Panosta selkeyteen ja vuorovaikutuksen laatuun.
5. Jos koet jonkun keskustelijan sanat haavoittavina tai loukkaavina, kerro siitä hänelle ja muille. Käytä minä- kieltä, jolla kerrot omasta kokemuksestasi ilman hyökkäämistä toista vastaan. Sano mieluummin ”minua sattuu” tai ”minusta tuntuu loukkaavalta” kuin ”sinä satutat” tai ”sinä loukkaat”. Muuten saatatte joutua puolustautumisasemiin, joista on hyvin vaikeaa kuunnella toista ja ymmärtää paremmin.
6. Kerro omista kokemuksistasi ja kokemustesi vaikutuksesta itseesi niin tunnetasolla kuin muuten elämässäsi. Älä kuitenkaan kohdistavihaasi, tuskaasi ja syytöstyösiin keskustelijoihin. Vastaavasti, tue ja kannattele toisia, kun he yrittävät kertoa jotakin vaikealta tuntuva, vaikka sitä olisikin vaikeaa kuunnella.
7. Koeta suhtautua ymmärtäväisesti huonoon ilmaisuun. Joskus ihmiset käyttävät loukkaavia ilmaisuja huomaamattaan tai kyvyttömyyttään. Niin voi tapahtua itsellesikin. Kun näin tapahtuu, kannattaa loukkaaviin ilmaisiin tarttua neutraalilla tavalla ja tarjota vaihtoehdoksi parempi sanavalinta. Ihmiset usein haluavat oppia puhumaan toistensa kanssa tavoilla, jotka eivät loukkaa, vaan rakentavat. Annamme toisillemme tilaa oppia rakentavampaa puhutapaa, kun ohjaamme toisiamme siihen syyttämättä.
8. Kun on oma vuorosi kertoa, koeta ilmaista itseäsi ja näkemyksiäsi tavoilla, jotka samalla kunnioittavat toisia keskustelijoita ja heidän näkemyksiään. Älä ala dominoida keskustelua, sellainen turhauttaa muita ja vaikeuttaa heidän suhtautumistaan sinuun.
9. Muista elekieli ja muu sanaton viestintä. Mitä viestit kasvoillasi, asennoillasi, katseillasi? Ethän viesti esimerkiksi ”ei kiinnosta”, ”olen oikeassa ja sinä väärässä” tai ”en pidä sinusta”?
10. Keskustelu on hyvä aloittaa rukoilemalla toistenne ja yhteisen keskusteluprosessin puolesta. Rukoile itsellesi ja toisille kykyä rehellisyyteen, keskinäiseen kunnioitukseen ja myötätuntoiseen kuuntelemiseen. Keskustelun päättyessä kiitä aina toisia keskustelijoita osallistumisesta, jakamisesta ja uusista näkökohdista – riippumatta erimielisyyksistä välillänne.

(Lähde: Armo ja Yhteys – Aineisto eri tavoin ajattelevien keskusteluihin kirkossa. Kirkkohallitus 2016. Anne Anttonen ja Heli Pruuki, Kirkon Kasvatus ja Perheasiat (KKP))

Mitä on dialoginen tapa keskustella?

Dialogisuudella tarkoitetaan sellaista tapaa keskustella, jolle on ominaista avoin vuorovaikutus ja molemminpuolinen myötätunto. Se on vastavuoroisessa suhteessa tapahtuvaa kommunikointia. Molemmat osapuolet ottavat toisensa huomioon, vastaavat toisilleen ja sovittautuvat toinen toistensa olemiseen. Dialogisuudessa aktiivisesti pyritään ymmärtämään toista. Siinä tavoitellaan sellaista tapaa puhua, jota toinen ihminen haluaa kuunnella sekä sellaista tapaa kuunnella, että toinen ihminen haluaa puhua. Toista ihmistä ja hänen kertomaansa kunnioitetaan silloinkin, kun itse ollaan eri mieltä.

Dialogisuuteen sisältyy ajatus, että kukaan ei omista totuutta vaan me yhdessä olemme matkalla sitä kohti. Dialogiin liittyy pyrkimys ymmärtää yhdessä ja etsiä totuutta yhdessä. Dialogi ei edellytä ajatusten tai lähtökohtien samankaltaisuutta, vaan yksilöllisyyden ja erilaisuuden kunnioittamista. Dialogi tyrehtyy, kun joku ”antaa oikean vastauksen” jättämättä tilaa muille ajatuksille. Siksi keskustelun ilmavuus on tärkeää. Dialogisuus edellyttää kiireettömyyttä ja rauhallista tunnelmaa, sekä kiinnostusta toisia kohtaan. Erimielisyyksien ja erilaisuuden keskellä pidetään tietoisesti mielessä myös yhteiset alueet.

Dialogissa oleminen vahvistaa ihmisen turvallisuutta, nähdäksi ja tunnistetuksi tulemisen kokemusta. Se vahvistaa yhteisöllisyyttä. Myös ihmisen suhteessa Jumalaan on kyse dialogista.

Hengellisyys on vuoropuhelua ihmisen ja Jumalan välillä, yksilön ja yhteisön välillä, kirkon uskon ja yksilön uskon välillä.

Erimielisyyden edessä on varsin tyypillistä ajautua dialogin sijasta väittelyyn. Väittelyssä on kyse halusta voittaa toinen omilla argumenteilla ja korostaa omaa oikeassa olemista. Usein seurauksena on loukkaantumista ja vastakkainasettelun lisääntymistä. Väitellessä päädytään helposti henkilökohtaisuuksiin ja eri tavalla ajattelevien vähättelyyn. Toisinaan ollaan lähellä jopa hengellistä/henkistä vakivaltaa. On huolestuttavaa, jos kristittyjen kesken pyritään kilpailemaan voitosta ja painetaan toisia häviäjän asemaan. Kirkkoa Kristuksen ruumiina ei voi rakentaa tuhoamalla jäsenten luottamusta toisiinsa.

Kunnioittavat keskustelut pyrkivät tarjoamaan vaihtoehdon kirkollisessakin vaikuttamisessa vallalla olevalle ”monologiselle” keskustelutavalle. Monologisessa keskustelutavassa keskustelijat pitävät vuorollaan puheenvuoroja yrittäessään vakuutta vastapuolta omasta näkökulmasta. Tällainen keskustelu vain vahvistaa rintamalinjoja eikä auta ymmärtämään kokemuksia ja ajatuksia linjojen takana.

(Lähde: Armo ja Yhteys – Aineisto eri tavoin ajattelevien keskusteluihin kirkossa. Kirkkohallitus 2016. Anne Anttonen ja Heli Pruuki, Kirkon Kasvatus ja Perheasiat (KKP))

Dialogia väittelyn sijaan

Väittelyn ja dialogin välisiä eroja:

Väittely

- ❖ Pyrkii vastakkainasetteluun, tarkoitus on päästä voitolle.
- ❖ Vahvistaa tapaa kuunnella, jossa pyritään löytämään toisen puheesta epäkohtia ja heikkouksia, jotta niitä voidaan käyttää hyväksi jatkossa.
- ❖ Hakee vahvistusta omalle mielipiteelle.
- ❖ Kysymyksiä käytetään kritiikin välineinä.
- ❖ Ei rohkaise reflektointiin ja kehittymiseen.
- ❖ Lisää tarvetta puolustaa omaa asemaa ja samalla heikentää toisen asemaa.
- ❖ Helposti sulkee mielen ja kovettaa sydämen.
- ❖ Pyrkii entisestään vahvistamaan omia uskomuksia.

Dialogi

- ❖ Pyrkii yhteyteen. Tarkoitus on rakentaa yhteistä ymmärrystä.
- ❖ Vahvistaa tapaa kuunnella, jossa yritetään ymmärtää puhujaa mahdollisimman hyvin ja ehkä oppia itse lisää.
- ❖ Pyrkii laajentamaan omaa näkökulmaa.
- ❖ Kysymyksiä käytetään tutkimisen ja ymmärtämisen välineinä.
- ❖ Rohkaisee alati refleктоimaan ja ajattelemaan uudelleen.
- ❖ Rohkaisee peilaamaan omia toiveita, tarpeita ja arvoja niin, että toistenkin ajatukset tulisivat huomioiduiksi.
- ❖ Pyrkii avaamaan mielen ja pehmentämään sydämen.
- ❖ Pyrkii tarkastelemaan omia uskomuksia.

(Lähde: Armo ja Yhteys – Aineisto eri tavoin ajattelevien keskusteluihin kirkossa. Kirkkohallitus 2016. Anne Anttonen ja Heli Pruuki, Kirkon Kasvatus ja Perheasiat (KKP))